

news letter

Evropská ústava je socialistický kompilát

Aleš Pejchal
advokát

Aleš Pejchal:
Evropská ústava
je socialistický
kompilát

Václav Klaus:
Důležité je mít vizi

Marek Loužek:
Státní rozpočet
na rok 2005

Petra Kuchyňková:
Perverzní reforma
cukerního pořádku

Michal Petřík:
Silácká slova
argumenty
nenahradí

Veškeré úvahy o Smlouvě o Ústavě pro Evropu po jejím přečtení a porovnání s at již Římskou či Maastrichtskou smlouvou mě směřovaly k otázce, zda tento dokument je skutečně právní úpravou vztahů členských států Evropské unie a občanů těchto členských států, či si klade ambice jiné než právní a pakliže ano, jaké. Jsa především právním praktikem, pokoušel jsem se domýšlet konkrétní právní dopady tohoto dokumentu, pokud by skutečně vešel v platnost, a to jak na jednotlivé občany, tak na společenství občanů v členských státech Evropské unie.

Při těchto úvahách se mi neustále vtírala do mysli úvodní věta z monumentální práce Herberta Lionela Adolpha Harta *The Concept of Law*: „Jen málo otázek týkajících se lidské společnosti bylo pokládáno s takovou vytrvalostí a zodpovídáno seriózními mysliteli tak rozličným, zvláštěním a dokonce paradoxním způsobem, jako otázka: co je právo?“

Nedostatek právní pokory

Po bezmála třiceti letech právní praxe tak říkájíc v první linii, tedy výkonu advokacie jak na venkově tak v hlavním městě a zastupování před soudy nejnižších i nejvyšších stupňů, včetně soudů mezinárodních, vím, že právo toliko deklaruje již vzniklé mezilid-

ské vztahy v těch případech, kde je dán společenský zájem pro takovou deklaraci. Proč? Jistěže proto, aby mohl být naplněn velmi sofistikovanou formou mocenský vliv právě přítomného suveréna moci ve společnosti.

Psané právo zajisté nevytváří nové mezilidské vztahy, popisuje jen ty existující a z jejich nepřeborného množství vyzdvihuje ty nejdůležitější pro suveréna moci (lhostejno, zda je to absolutistický panovník či občané státu jedající prostřednictvím jednotlivých složek státní moci v zastupitelské demokracii).

Při právní deklaraci vybraných mezilidských vztahů a tím i značné abstrakci těchto vztahů, má suverén moci k dispozici zkušenost starou

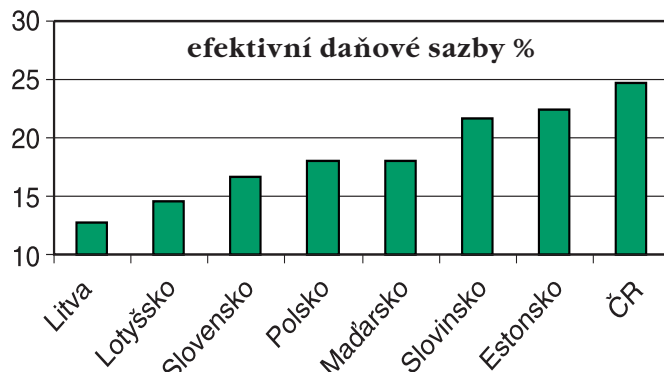
několik tisíc let spočívající v poznání, že lidská přirozenost zůstává stejná a že pro každého jedince žijícího uvnitř kterékoli společnosti je nejdůležitější pocit vlastní svobody na straně jedné a bezpečí na straně druhé.

Ovšem úvahy o „bezpečné“ svobodě a jejím definování jsou stejně obtížné a přitom lidstvem znovu a znovu až obsedantně otvírané jako úvahy o vymezení pojmu právo. Matthew H. Kramer ve své studii *The Quality of Freedom* zůstává obdobně zdrženlivý jako H. L. A. Hart: „Jako jakýkoli jiný zásadní koncept politického myšlení je pojem svobody jak známý tak nevysvětlitelný a jeho nevysvětlitelnost vyvěrá z jeho známosti.“

Co z toho všeho vyplývá? Ten, kdo je v daný okamžik nadán onou suverenitou závazně deklarovat právní mezilidské vztahy, měl by si počínat s co největší pokorou, s vědomím své lidské nedokonalosti a nepokoušet se o popis něčeho, co v danou chvíli

LEDNOVÝ GRAF CEPU

Zdanění firem ve střední Evropě

Pramen: Ernst & Young, 2004

cep

CENTRUM

PRO EKONOMIKU A POLITIKU

Politických vězňů 10
110 00 Praha 1
Tel./fax: 222 192 406
e-mail: cep@cepin.cz
www.cepin.cz

CEP - Newsletter
Centra pro ekonomiku a politiku
Registrace MK ČR E 11024

ve společnosti nejen neexistuje, ale vůbec existovat nemůže. Tedy, aby za právní vztahy mezi lidmi nevyhlašoval něco jiného, než co v sobě právo obsahuje resp. může obsahovat.

Kdo mluví za Evropu?

Smlouva o Ústavě pro Evropu se ve své preambuli inspirovala mimo jiné náboženským odkazem. Ale takováto inspirace přece nemůže existovat, když Evropská unie v sobě slučuje nonkonfesionální státy. Ostatně nedovedu si představit jak by se mohlo slučovat uspořádání např. katolické církve se zastupitelskou demokracií.

Smlouva o Ústavě hovoří o „Evropě“, o „nyní již sjednocené Evropě“, hovoří jménem „občanů a států Evropy“. Ale kolik je v Evropě států, které nejsou členy Evropské unie a ani se jimi nehodlají stát. Za koho tedy ona Smlouva o Ústavě hovoří? Z celého textu není zřejmé zda jde o Evropu v geografickém slova smyslu, Evropu jako politické uskupení států s obdobným státním zřízením či o historický pojem. Kde tato Evropa začíná a kde končí? Co s takovým Tureckem či Izraelem? Není Nový Zéland „Evropě“ bližší politicky než Bělorusko nebo Albánie? A Alžíráné ve Francii či Číňané ve Velké Británii jsou „národy Evropy, které zůstávají nadále hrdé na svou identitu a národní historii“?

Smlouva o Ústavě se údajně ve svém čl. I-1 inspirovala „vůli občanů a států vytvořit jejich společnou budoucnost.“ Žádný právní akt nevytváří a nemůže vytvářet budoucnost. Právní akt upraví stávající vztahy s tím, že bude platit tak dlouho, dokud bude pro uspořádání společnosti vyhovovat. Proto musí být především legitimní pro současnost.

EU je dle čl. I-1 „otevřena všem evropským státům, které uznávají její hodnoty a které se zavazují je společně podporovat.“ Pro eventuálně přistupující státy nárokově postavené ustanovení. Ale ony přece žádný nárok nemají a jenom Evropská unie si sama rozhodne, zda ten či onen stát je jí „hoden“.

Podle čl. I-3 odst. 2. „Unie poskytuje svým občanům svobodu, bezpečnosti a práva bez vnitřních hranic a vnitřní trh s volnou a narušenou soutěží.“ Ale já nechci, aby mi někdo poskytoval svobodu a bezpečnost. Povinností státní či nadstátní moci je moji svobodu a bezpečnost chránit a ne mi ji „poskytovat“.

Já požaduju stejně jako americký občan podle čl. IV Bill of Rights, aby moje právo na ochranu svobody osobní, domovní, písemností a majetku nesmělo být porušováno neoprávněnými prohlídkami, konfiskacemi či soudními rozhodnutími bez řádně zjištěných skutečností. Svobodu poskytují otrokáři svým otrokům, svobodní občané ji mají z vlastní vůle.

Právní subjektivita Unie

Zcela nová výslovná úprava obsažená v čl. I-6 Smlouvy o Ústavě deklaruje, že „Ústava a právo přijímané orgány Unie při výkonu jí svěřených pravomocí mají přednost před právem členských států.“ Toto ustanovení dává s ohledem na rozsah pravomocí orgánů Unie možnost ze dne na den změnit právní úpravu mezilidských vztahů v členských zemích i po staletí vytvářené.

Zajímavá bude situace např. ve Spojeném království Velké Británie a Severního Irsku, pokud jde o nepsanou Ústavu tohoto království, a rovněž pokud jde o Commonwealth. Co s předpisy at již psanými či nepsanými, jež upravují postavení anglické královny jako hlavy státu v zemích Commonwealthu, když EU dle čl. I-12 odst. 4 má pravomoc vymezovat a provádět společnou zahraniční a bezpečnostní politiku včetně postupného vymezení společné obranné politiky? Další otázku pak zůstává, pokud jde o čl. I-6, stávající judikatura soudů členských států, v mnohých zemích po staletí neměnná. Skončí v zapomnění?

Poprvé je to černé na bílém, čl. I-7 deklaruje právní subjektivitu Evropské unie. K diskusi, která začíná, zda toto znamená jinou, odlišnou kvalitu Evropské unie nelze odpovědět jinak, než ano, zna-

mená. Všem vykladačům, kteří čteně argumentují opakem, nelze než připomenout čl. IV-438 odst. 1.: „Evropská unie založená touto smlouvou je nástupkyní Evropské unie založené Smlouvou o Evropské unii a Evropského společenství.“

Subjekt právně nastupující na místo subjektu původního již není subjektem totožným. Navíc se ve smyslu čl. IV-437, kromě smluv dalších, Smlouvou o Ústavě zrušují veškeré smlouvy o přistoupení, včetně té, o které v ČR proběhlo referendum. Nedovedu si představit, aby o přijetí Smlouvy o Ústavě pro Evropu bylo rozhodováno jinak než referendem.

Centrální plánování

EU dle čl. I-9 odst. 2 přistoupí k Evropské úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod. Dle téhož ustanovení se údajně toto přistoupení nedotkne pravomocí Unie vymezených Ústavou. Nedovedu si představit po přistoupení EU k Úmluvě, aby Evropský soud pro lidská práva ve Štrasburku neprováděl při svém rozhodování výklad některých ustanovení Smlouvy o Ústavě či dalších unijních předpisů. Jinak by asi nemohl rozhodovat. Leč dodržování práva při výkladu a provádění Ústavy zajišťuje dle čl. I-29 odst. 1 toliko Soudní dvůr Evropské unie. Celá věc může být ještě okořeněna tím, že ve věci týkající se Evropské unie bude eventuálně rozhodovat senát Evropského soudu pro lidská práva složený toliko ze soudců z nečlenských států Evropské unie.

Otázka vylučně a sdílené pravomoci unie, řešená čl. I-12, má jednoduchou odpověď, která se nachází v ustanoveních čl. I-13 a I-14. O všech zásadních věcech, týkajících se života občanů členských států EU, musí nebo mohou rozhodovat orgány EU. V praxi to znamená zcela nulový vliv jednotlivých občanů na právní úpravu mezilidských vztahů v zemích, kterých jsou státními příslušníky na straně jedné a ztráta jakékoli odpovědnosti jednotlivých občanů za stav této právní úpravy na straně druhé.

Mohli bychom postupovat

od článku k článku a stále bychom nacházeli nové a nové argumenty pro to, že takto právně upravené mezilidské vztahy neexistují nebo nemožnou existovat. Taková úvaha by se však blížila komentáři jednotlivých ustanovení Smlouvy o Ústavě a to nebylo mým cílem. Dovolím si však upozornit ještě na jeden článek a to čl. III-258: „Evropská rada vymezuje v rámci prostoru svobody, bezpečnosti a práva strategické směry pro legislativní a operativní plánování.“

Toto ustanovení považuji za opravdu nebezpečné. Už nečteme zdánlivě neškodné fráze o sociálně tržním či sociálně demokratickém prostoru. Zde se hovoří o centrálním plánování života občanů členských států Evropské unie, o socialistickém směřování EU. O uměle plánování právní úpravy mezilidských vztahů. Ne její vytváření na základě zkušenosti s těmito vztahy, ale plánování takové „právní“ úpravy, o které si Evropská rada myslí, že do ní v budoucnu zasadí doposud neexistující mezilidské vztahy.

Závěr

Smlouva o Ústavě pro Evropu není právní dokument. Jde o kompilát utopických socialistických přání, která sice nemohou být úplně naplněna, ale přesto představují nebezpečný pokus o centrální jednotné řízení života občanů v členských státech EU. Jak již bylo shora několikrát uvedeno, právo ve vlastním slova smyslu odráží jiné skutečnosti, ty již vzniklé a existující. Vzpomenu třetího autora, tentokrát Američana Lon. L. Fullera a jeho *The Morality of Law*: „V zemích s nejzažitéjší kulturou doktríny parlamentní suverenity se nediskutuje ani tak o její moudrosti. Spíše se diskutují právní problémy“.

Literatura:

- Fuller, Lon. L.: *The Morality of Law*: Yale University Press, 1969.
- Hart, H. L. A.: *The Concept of Law*. Second Edition: Oxford University Press, 1997.
- Kramer, M. H.: *The Quality of Freedom*: Oxford University Press, 2003.
- Návrh evropské ústavy s komentáři. Sborník textů CEP číslo 28/2003.

Důležité je mít vizi*

Rozhovor Kristin McCahonové s Václavem Klausem

KM: Pane prezidente, jak pomáhal Vaše názory utvářet život v komunistickém systému?

VK: Moje odpověď může být ovlivněna tím, že jsem v komunistickém Československu prožil podstatnou část svého života. Jsem ale přesvědčen, že to pro mne nebyla pouze ztráta. Komunismus nám současně paradoxně i něco dal. Díky zkušenosti s komunismem nepovažujeme svobodu za samozřejmost a i na nejmenší známky jejího oslabování či podkopávání jsme vysoce citliví. Nemožnost prosazovat své názory nás vedla k tomu, abychom se na svět dívali velmi ostře a aby naše názory byly pevné. Nebyli jsme ukolébáni luxusem bohaté a bezproblémové kultury a společnosti Západu.

KM: Jak jste se začal zajímat o „rakouskou“ ekonomickou školu?

I bez vodítka jakékoliv teorie či doktríny většina z nás pochopila jak iracionální a zlá komunistická éra je. Kromě toho se někteří z nás začali pít po hlubších pohledech, po teoriích, referenčních rámcích a abstraktních modelech. Nejprve jsme se seznamovali s ne-marxistickými teoriemi ve společenských vědách, s literaturou než byl tzv. socialistický realismus, s neoficiální kulturou. Tehdy jsme také objevili ekonomii hlavního proudu (Samuelsonovu učebnici), existencialismus a personalismus ve filosofii, beatnickou literaturu a životní styl (*On the Road* Jacka Kerouaca), jazz a absurdní drama. Druhým krokem byl objev anti-marxistických a anti-socialistických teorií. Teprve tehdy jsme se seznámili s díly Misesa, Hayeka, Friedmana a Stiglera.

* Rozhovor vyšel v lednovém vydání Fraser Forum, časopisu Fraser Institute, předního kanadského institutu prosazujícího svobodu jednotlivce a tržní hospodářství.

KM: Když jste se snažil neoficiální teorie šířit v nepřátelském politickém prostředí komunistického Československa, octl jste se v přímém fyzickém ohrožení nebo tváří v tvář hrozbě vězení?

VK: Musíme rozlišovat mezi různými obdobími. Nepřátelské prostředí pro studium a šíření neoficiálních teorií existovalo stále. Ale opravdu nebezpečná byla padesátá léta, kdy jsem byl ještě velmi mladý. V dalších desetiletích už spíš než hrozba vězení – byt existovaly samozřejmě neopomenutelné výjimky – hrozilo nebezpečí vyhození z práce, zákazy publikační činnosti, zákazy jezdit do zahraničí.

Nemohlo se nahlas říci „Pryč s komunismem,“ ale smělo se říkat, že centrálně plánovaná ekonomika je – ze své podstaty a logiky – iracionální a neefektivní. Já byl – jako jeden ze známých anti-marxistů – vyhozen z Ekonomického ústavu Akademie věd po invazi armád Varšavské smlouvy do Československa v roce 1968 a mohl jsem se tam vrátit až v prosinci 1987. Život tedy rozhodně jednoduchý nebyl.

KM: Jak jste se začal zajímat o politiku a kdy jste se rozhodl kandidovat do politických funkcí?

VK: Sametová revoluce v listopadu 1989 mě a spoustu dalších přivedla k aktivní politice takřka přes noc. Neváhali jsme se politicky angažovat, protože jsme v tom viděli naději demontovat starý systém a začít vytvářet svobodnou společnost.

V komunismu se o politiku zajímal téměř každý, protože politika byla všudypřítomná. Komunistický systém byl extrémně politizovaný. Prostor pro soukromé aktivity byl záměrně omezen. Autonomie soukromého života bylo v komunismu podstatně méně než ve svobodné společnosti.

KM: Domníváte se, jakožto jediný státník, který se hlásí k rakouské ekonomické škole, že lze v praktické realitě přenést myšlenky volného tr-

hu do každodenního vládnutí? V čem jsou největší úskalí?

Něco jiného je model a něco jiného je reálný život. Ekonomie rakouské školy pro mě představuje jeden ze vzorů, vizi, konceptuální rámec, návod. Je pro mě kompasem a poskytuje mi pevný základ pro mé aktivity. Realita se od teorie liší, ale trvám na tom, že není nic praktičtějšího než dobrá teorie! To je teze, kterou neustále sleduji. To samozřejmě nic nevypovídá o mém každodenním zklamávání se z událostí kolem mě v reálném světě. Teorie vám ale umožňuje konzistentnost postojů a pohledů a je proto nesmírně užitečná.

KM: Považujete dnes reformu bývalého komunistického státu na tržní ekonomiku za ukončenou? Jaké další reformy byste rád viděl?

VK: Pojem „reforma“ byl v komunismu tak často zneužíván, že ho raději nepoužíváme. Pro nás „reforma“ je dílčí změnou v rámci stávajícího systému. My jsme naproti tomu museli učinit změnu fundamentální. Proto hovoříme o transformaci. Důrazně jsme odlišovali změnu systému od změny v rámci systému.

V tomto smyslu můžeme říci, že transformace skončila. Ze strukturálního, systémového hlediska Česká republika již je – politicky, ekonomicky i sociálně – standardní evropskou zemí.

Mnoho dalších reforem je samozřejmě nezbytných – v penzijním systému, ve zdravotnictví, ve veřejných financích – ale tyto reformy jsou velmi podobné změnám, které se provádějí (nebo neprovádějí) v současnosti třeba u Vás v Kanadě – a to i bez komunistického dědictví.

KM: Jako předseda vlády jste přispěl k pokojnému rozdělení Československa na dva nezávislé státy. Jste jistě hrdý, že rozdělení proběhlo tak hladce a bez krveprolití (byť k tomu existoval precedent v obdobně civilizované Sametové revoluci v roce 1989). Jaké poučení z toho

plyne pro jiné země, které by případně také chtěly ku prospěchu všech rozdělit stát?

VK: Já se v Československu narodil (jako Čech, zatímco má žena je Slovenka) a nepřál jsem si jeho zánik. Československo, které bylo založeno v roce 1918, však návrat svobody nepřežilo a já musel k mé lítosti přijmout fakt, že Slovinci se v tomto státě dvou národů necítili dobře. Byl jsem v roli, kdy jsem rozdělení musel pokojně provést, a to se povedlo. Věděl jsem, že je třeba vyjednávat, a ne pronášet útočné projevy. Věděl jsem, že je třeba vše fyzicky rozdělit formálně před samotným rozdělením země. Věděl jsem, že klíčová je správná sekvence – vyřešit všechny spory před formálním rozdělením státu, a ne až potom. Proto to šlo tak hladce.

KM: Česká republika vstoupila v roce 2004 do EU. Jste rád, že se tak ČR rozhodla? Jaké jsou Vaše hlavní obavy ohledně evropské integrace a role České republiky v ní?

VK: Česká republika patří do Evropy a není v postavení Švýcarska, které si může snadněji dovolit nebýt v EU. Po pádu komunismu jsme se chtěli opět stát normální evropskou zemí, a to dnes znamená podílet se na procesu evropské integrace.

Vstupem do EU jsme něco získali a současně něco ztratili. Analýza nákladů a přínosů takového kroku není jednoduchá. Pro nás byl vstup do EU manželstvím z rozumu, ne z lásky. Rozhodně jsme 1. května 2004 netančili v ulicích.

Jinou věcí je problematické paradigma „stále těsnější Unie“, které zásadně nepřijímám. Proto jsem ani nejel na konci října 2004 do Říma podepsat evropskou ústavu. Ta je radikálním a dalekosáhlým dokumentem, se kterým nemohu souhlasit. Jsem pro integraci, ale nejsem pro unifikaci, harmonizaci, standardizaci a homogenizaci evropského světadílu. Upřednost-

ňuji svobodu před všudezasahujícím intervencionismem. Nevěřím, že demokracie může fungovat bez národního státu.

KM: V polovině devadesátých let jste v projevu pro Heritage Foundation řekl, že „aby byli političtí vůdci úspěšní, musí umět formulovat pozitivní vize budoucnosti společnosti a umět je občanům prodat.“ Jakou máte dnes pozitivní vizi pro budoucnost České republiky?

VK: To je těžká otázka. Bylo snadné mít negativní vizi – zbavit se komunismu, to šlo snadno formulovat i prodat. Pozitivní vize je vždy mnohem složitější. Odvážím se neskromně tvrdit, že se mi povedlo formulovat a prodat pozitivní vizi transformace – vizi přeměny komunistické země na demokratickou a efektivnější společnost založenou na politickém pluralismu a svobodných volbách, na tržní ekonomice, na soukromém vlastnictví, na otevřenosti vůči zbytku světa. I tato vize byla v České republice více mé-

ně přijata. Jeden bohatý švýcarský podnikatel mi před několika lety řekl: „Jsem sice staromódní sociální demokrat, ale volil bych Vás. Až byste úspěšně dokončil transformaci, zas bych volil mé sociální demokraty.“ Podobně uvažovala i řada Čechů.

S transformací jsme více méně uspěli, ale náš domácí současný konflikt vizí je velice dramatický, tak jako všude jinde. Jako prezident se snažím zemi sjednocovat, ale na základě širších, méně ideologických témat. Osobně si přeji, aby naše země překonala sociáldemokratismus a vrátila se ke klasickému liberalismu. To je neskromná ambice. Navíc si přeji uchovat Českou republiku jako entitu. Neměla by se ztratit v postdemokratických evropských strukturách a v laciném multikulturalismu a kosmopolitismu.

KM: Jaké osobní vlastnosti člověk potřebuje, aby dokázal přeměnit komunistický stát na dynamickou, demokratickou společnost založenou na volném trhu, tak jak

jste tomu Vy napomohl v případě České republiky?

Je třeba mít vizi a jasné a silné postoje, fyzickou i psychickou sílu, schopnost vzdorovat, tvrdohlavost, vytrvalost. Potřebujete mít dobrý kompas v oblasti idejí. Musíte číst Hayeka a často pročítat Fraser Forum. Tajným receptem ale je i být pilnější a pracovitější než konkurenti. To je důležitější než cokoliv jiného.

Člověk také potřebuje mít kolem sebe lidi a naslouchat jim. Je třeba být s obyčejnými lidmi, a ne s elitami. Elity si nepřejí svobodu pro všechny, chtějí svobodu a výjimečné postavení pro sebe, chtějí netržní ocenění výsledků své práce. Na české cestě z komunistického „otroctví“ (v Hayekově smyslu) ke svobodě byly elity nebezpečnějšími nepřáteli než poražení komunisté a jejich souputníci.

KM: Víím, že máte rád řadu sportů – zejména volejbal, tenis a lyžování. Zahrál jste si tenis nebo jiný sport s jinými státníky? Hráli dobře?

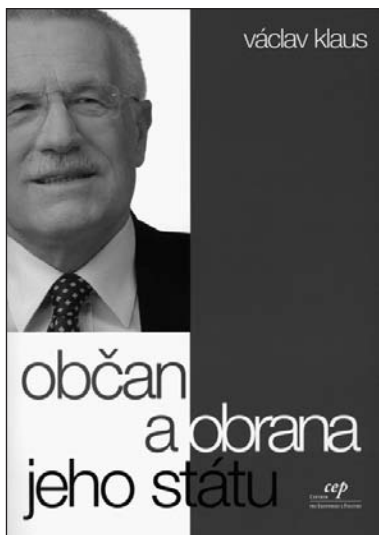
Zmínila jste mé rekreační

sporthy. Deset let jsem ale hrál košíkovou v československé basketbalové lize a hrál jsem i v několika evropských zemích. Volejbal, tenis a lyžování patří mezi mé postbasketbalové sportovní aktivity. Tenis jsem si zahrál s několika českými tenisovými hvězdami – Kodešem, Kordou či Nováčkem – i s několika světově známými tenisty – Borgem, Orantesem, Gottfriedem, Gomezem. Zahrál jsem si s rakouským kancléřem, rumunským a finským premiérem, americkým ministrem financí, s předsedou americké centrální banky Greenspanem, atd. Nejlépe z politiků hrál Larry Summers.

Ve Vancouveru jsem v roce 1991 hrál čtyřhru s Miltonem Friedmanem, Gary Beckerem a Michaelem Walkerem. Vítězství a prohry ve sportu jsou základní podmínkou pro schopnost naučit se vítězit a prohrávat v politice. Sport vás učí umět vytrvat a pokračovat ve svém úsilí.

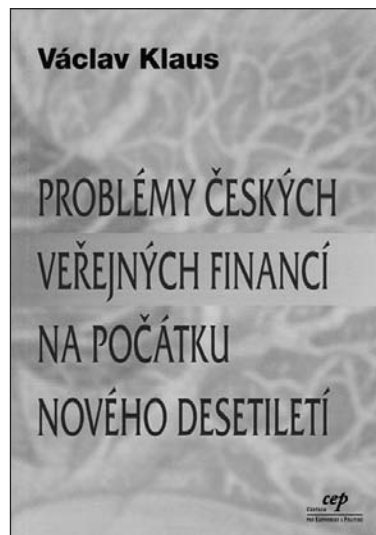
KM: Děkuji za rozhovor.

NABÍZÍME

CEP nabízí knihu **Václava Klause** „Občan a obrana jeho státu“. Jde o soubor uveřejněných autorových textů, které jsou rozčleněny do čtyř tematických bloků: Demokracie versus občanská společnost, ideová východiska a programové zásady, volby a zodpovědnost politika, o posvátnosti práva a problematičnosti jeho vytváření. Předmluvu napsal a texty sestavil **Jiří Weigl**. Knihu doplňují dva rozhovory **Petra Hájka** s Václavem Klausem z knihy „Narodinu“. Vydal CEP v květnu 2002.

Cena na dobírku: 139 Kč, 326 stran.

CEP vydal v listopadu 2002 nadčasovou knihu **Václava Klause** o veřejných financích. Těžiště publikace tvoří studie „**Problémy českých veřejných financí na počátku nového desetiletí**“, v níž autor analyzuje problém finančního aktivismu, rozpočtového deficitu, problém vytlačování, rozsahu veřejných rozpočtů a daňové zátěže, problém daní a kvazidání, struktury daňového výnosu, problém mandatorních výdajů i veřejných statků. V příloze knihy čtenář najde Klausovy novinové články s rozpočtovou tematikou.

Cena na dobírku: 89 Kč, 57 stran.

objednávky na www.cepin.cz • tel. 222 192 406 • e-mail: cep@cepin.cz

Státní rozpočet na rok 2005

Marek Loužek

Centrum pro ekonomiku a politiku

Státní rozpočet na rok 2005, který v prosinci schválila Poslanecká sněmovna, je dalším ze série schodkových rozpočtů, které zadlužují naši zemi nepřijatelným způsobem. Vláda se přes sliby, že zahájí reformu veřejných financí, neodhodlala ke skutečným úsporám. Státní dluh se tak příští rok vyhoupne na rekordní úroveň. Příští vlády budou muset vyvinout velké úsilí, aby zavedené trendy zvrátily.

Dluhová past

Jak ukazuje tabulka 1, státní rozpočet se u nás sestavuje se schodkem od roku 1998, jinak schodek státní finance zaznamenávají již o dva roky dříve. Na první pohled by se zdálo, že se vláda snaží dluh snižovat. Jenže ve skutečnosti se zadlužení příští rok nezvýší jen o 84 mld. Kč, nýbrž o více než sto. Přímo z rozpočtu se totiž nebudou v roce 2005 platit ztráty Konsolidační agentury.

Schodek státního rozpočtu na příští rok je navržen ve výši 2,9 % HDP. Celkový schodek veřejných rozpočtů bude podstatně vyšší a převyší 3 % HDP stanovená mastrichtskými kritérii. Tempo snižování rozpočtových schodků je pomalé. Složená daňová kvóta vytvoří v roce 2005 rekord na 35,5 % HDP. Záměr,

že má ČR plnit mastrichtská kritéria až v roce 2008, je těžko přijatelný.

Varovný je vývoj státního dluhu. Státní dluh se v roce 2005 má zvýšit z přibližně 606 miliard korun na začátku roku 2005 na 705 miliard korun na konci roku 2005. Podíl dluhu vládního sektoru na HDP se na konci roku 2005 zvýší na 24,1 % v porovnání s 22,2 % očekávanými na konci roku 2004.

Parametry rozpočtu

Státní rozpočet na rok 2005 je v absolutních i relativních číslech nejrozpínavější za posledních patnáct let. Výdaje rozpočtu jsou plánovány 908,4 mld. Kč, příjmy 824,8 mld. Kč. Schodek činí 83,6 mld. Kč. Příjmy meziročně rostou o 70 miliard korun (o 9,4 %), výdaje meziročně rostou o 39 mld. Kč (o 4,5 %).

Sociálně demokratické vládě se tak nepodařilo zastavit zadlužování země ani v roce 2005. Situace je o to vážnější, že česká ekonomika je ve fázi konjunktury, což by se podle keynesiánských pouček, jimž vláda věří, mělo odrazit kladným saldem státního rozpočtu.

Kapitolou s vůbec největším meziročním nárůstem je ministerstvo zemědělství (+50 %), což odráží nové, evropské dotace zemědělcům a

Kapitola	SR 2004	SR 2005	Meziroční vývoj
Ministerstvo zahraničních věcí	4 748 514	4 871 784	+ 2,0 %
Ministerstvo obrany	50 725 985	52 953 888	+ 4,4 %
Ministerstvo financí	14 808 358	15 324 854	+ 3,5 %
Ministerstvo práce a sociálních věcí	283 386 794	333 800 296	+ 17,8 %
Ministerstvo vnitra	45 186 731	52 159 067	+ 15,4 %
Ministerstvo životního prostředí	4 183 693	4 117 506	- 1,6 %
Ministerstvo pro místní rozvoj	5 090 750	4 733 419	- 7,0 %
Ministerstvo průmyslu a obchodu	10 970 481	13 241 530	+ 20,7 %
Ministerstvo dopravy	13 989 620	16 024 357	+ 14,5 %
Ministerstvo zemědělství	24 818 554	37 142 864	+ 49,7 %
Ministerstvo školství	94 000 146	71 490 266	- 24,0 %
Ministerstvo kultury	6 045 710	5 757 145	- 4,8 %
Ministerstvo zdravotnictví	9 118 047	8 226 162	- 9,8 %
Ministerstvo spravedlnosti	17 410 923	18 327 660	+ 5,3 %
Ministerstvo informatiky	652 017	664 123	+ 1,9 %
AV ČR	4 033 338	4 439 780	+ 10,1 %
Státní dluh	27 029 000	33 691 000	+ 24,6 %
Všeobecná pokladní správa	225 475 288	199 855 796	- 11,4 %

Pramen: návrh rozpočtu + výpočty autora.

jejich kofinancování. Kapitoulou s druhým relativním největším nárůstem (24,7 %) je státní dluh. Na úroky a obsluhu státního dluhu tak stát zaplatí 33 mld. v roce 2005 místo 27 mld. v roce 2004.

Většina rozpočtových kapitol zaznamenává nárůst výdajů. Hrozivý je nárůst výdajů MPSV (+17,8 %), který v absolutních číslech dosahuje téměř 50 mld. Kč. Již tradiční je nárůst pro grantovou agenturu (+10 %), ministerstvo dopravy (+14 %). Zbytečně plynulé je MPO (+21 %). Podzřele velké je rovněž navýšení rozpočtu ministerstva vnitra (+15 %, +7 miliard).

Pokles výdajů zaznamenává ministerstvo pro místní rozvoj (-7 %), či MŽP (-2 %). Nejvýraznější úsporu ministerstvo školství (-24 %), což souvisí s přechodem části kompetencí na kraje. Jednu miliardu (-10 %) ušetřilo ministerstvo zdravotnictví, 300 milionů (-5 %) ministerstvo kultury. Celkově by se dalo šetřit daleko více, kdyby vlá-

da nevyvíšlela nesmyslné programy typu novomanželských půjček.

Konvergenční program

O tom, jak pomalu se veřejné finance v ČR dostávají do rovnováhy, svědčí i konvergenční program ČR v EU. Konvergenční program je slohovým cvičením vlády, která chce obhájit, proč nedodrží požadavky Paktu stability. Mimořádný konvergenční program ČR byl vypracován a předán Evropské komisi v květnu 2004. Poslední verze z listopadu 2004 vznikla aktualizací předešlé.

Po vstupu ČR do EU byla s ČR zahájena procedura nadměrného schodku. Na základě uznání zvláštních okolností byl Radou povolen střednědobý časový rámec na odstranění nadměrného schodku. Konvergenční program načrtává plán, jak harmonizovat naši fiskální politiku s pravidly EU. Vláda ČR zatím nedokáže zajistit dodržení požadavku Paktu stability a růstu na střednědobý cíl rozpočto-

Tabulka 1. Saldo státního rozpočtu v ČR

Rok	Schválená bilance	Skutečnost
1993	0	+1,08
1994	0	+10,5
1995	0	+7,2
1996	0	-1,6
1997	0	-15,7
1998	0	-29,3
1999	-31,0	-29,6
2000	-35,2	-46,0
2001	-48,9	-67,7
2002	-46,2	-45,7
2003	-111,3	-109,0
2004	-115,0	-93,5
2005	-83,6	?

Pramen: MF ČR

vé pozice v blízkosti vyrovnanosti nebo v přebytku.

Podle makroekonomické prognózy se má ekonomická úroveň ČR (HDP na obyvatele podle parity kupní síly) proti EU-25 od roku 2003 zvýšit o cca 3 % na cca 76 % v roce 2007. Vzhledem k tomu, že má v roce 2007 vstoupit do EU Rumunsko a Bulharsko, je taková vidina zřejmě snadno splnitelná. Odhad potenciálního produktu, který se má podle MF díky vládním opatřením zvýšit ze současných 3 % na 3,5 % v roce 2007, působí spíše spekulativně.

Ve fiskální části lze přivítat otevřené přiznání ministerstva financí, že vstup do EU

prohloubí v krátkém období deficit státního rozpočtu o 1 % HDP ročně. Jinak průběh fiskálního cílení je známý: ještě v roce 2005 dosáhne cyklicky očištěný deficit 4,7 % HDP, v roce 2006 klesne na úroveň 3,8 % HDP a v roce 2007 se sníží na 3,3 % HDP.

Záměr strategie, podle níž by deficit vládního sektoru neměl být vyšší než 3 % HDP až v roce 2008, je málo ambiciózní. Každý rok bude státní zadlužení narůstat, byť pomalejším tempem. Státní dluh hrozivě poroste: zvýší se z 38,6 % HDP na konci roku 2004 na 40 % HDP v roce 2007.

Při koncipování reformy

veřejných financí se prosadila zásada, že výdajové úspory budou při snižování deficitu převažovat nad dopady daňových reforem. Zatím je to přesně naopak. Daně živnostníků se zvyšují a úspory občanů na daních z příjmů jsou vyváženy povážlivým nárůstem daní ze spotřeby, které doléhají na ty nejchudší.

Přijatý systém fiskálního cílení je postavený na střednědobých nominálních výdajových stropech vlády a na využívání vyšších než plánovaných rozpočtových příjmů k rychlejšímu snižování deficitů. To se projevilo již nyní, kdy ministr financí vítězoslavně oznámil nižší schodek v roce 2004, pro-

tože mu nepřímé daně zajistily lepší výběr, než byla původní prognóza.

Závěr

Státní rozpočet na rok 2005 je nejrozpínavější za posledních patnáct let. Celkově je příliš plýtvavý rozchazovací. Kdyby vláda ušetřila na nesmyslných programech, byla by bilance státu podstatně lepší. Nová vláda bude muset provést rázný řez, aby nebezpečné trendy ve veřejných financích zastavila. K tomu však - budou-li se volby do Poslanecké sněmovny konat v řádném termínu - dojde nejdříve v roce 2007. To je zatraceně pozdě.

NABÍZÍME

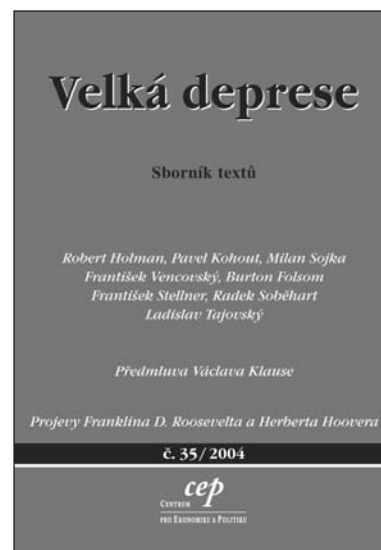

CEP nabízí sborník č. 34/2004 „Potřebuje české soudnictví reformu?“, do něhož přispěli **Karel Čermák, Jiří Pospíšil, Jan Sváček, Dušan Tříška, Ondřej Knot, Klára Veselá-Samková a Jan Bárta**. Editoři **Ilona Bažantová a Marek Loužek** zařadili do příloh výňatky z ústavy ČR o soudnictví, výňatky ze zákona o soudech a soudcích, schéma soudního systému v ČR a historie a postavení nejvyšších soudních institucí ČR. Předmluvu ke sborníku napsal prezident **Václav Klaus**. Rozsah 110 stran.

Cena na dobírku: 89 Kč.

**objednávky na www.cepin.cz
tel. 222 192 406, e-mail: cep@cepin.cz**

NOVINKA

CEP nabízí sborník č. 35/2004 „Velká deprese“, do něhož přispěli **Robert Holman, Pavel Kohout, Milan Sojka, František Vencovský, Burton Folsom, František Stellner, Radek Soběhart a Ladislav Tajovský**. Editoři **Marek Loužek a Ladislav Tajovský** zařadili do příloh projevy **Franklina D. Roosevelta a Herberta Hoovera** a informaci o deseti největších burzovních krizích ve 20. století. Předmluvu ke sborníku napsal prezident **Václav Klaus**. Rozsah: 110 stran.

Cena na dobírku: 89 Kč.

**objednávky na www.cepin.cz
tel. 222 192 406, e-mail: cep@cepin.cz**

NABÍZÍME

CEP nabízí speciální sborník v pevné vazbě „Českoslovenští a čeští prezidenti“ s předmluvou **Václava Klause**. Publikace obsahuje **životopisná data všech našich prezidentů, vybrané projevy prezidentů, ústavní vymezení jejich postavení podle pěti ústav a záznam ze semináře „Čeští prezidenti“ (14. ledna 2003), na němž vystoupili Miloslav Bednář, Věra Olivová, Jiří Pernes, Marie L. Neudorflová**. Editorem sborníku je **Marek Loužek**. Knihu pošleme jako premií všem novým předplatitelům CEPu.

Cena na dobírku: 139 Kč, 152 stran

**objednávky na www.cepin.cz
tel. 222 192 406, e-mail: cep@cepin.cz**

Perverzní reforma cukerního pořádku

Petra Kuchyňková

Centrum pro studium demokracie a kultury

Na listopadovém jednání Rady ministrů zemědělství měly členské státy poprvé možnost diskutovat o kontroverzním návrhu reformy tržního režimu cukru. Tak, jak ji navrhuje Komise, by reforma výrazně zasáhla do produkce této komodity v ČR. Je proto zarážející, že se zástupci české vlády v Radě nepřipojili k protestu, který podalo deset členských zemí. Jsou mezi nimi tradiční zemědělské státy Unie, jichž se dotkne sloučení a prudké snížení jejich výrobních kvót (Itálie, Španělsko, Řecko, Portugalsko) i nové členské státy (Lotyšsko, Litva, Maďarsko, Slovinsko).

Nové výrobní kvóty

O co v reformě cukerního pořádku běží, že vyvolává protesty? Především o to, že nové výrobní kvóty cukru jsou asymetrické. V rámci reformy evropského plánovaného zemědělství někteří tradiční výrobci cukru a pěstitelé cukrovky (včetně všech nových členských zemí) apriori figurují jako tzv. nekonkurenceschopné státy. Komisařka pro zemědělství Boelová přitom přiznává, že EU má zájem přesunout z nich výrobu cukru jinač.

Tradiční výrobci a vývozci se tak postupně stanou importéry. Budou dovážet od největších světových producentů (Brazílie a dalších států jižní Ameriky), kteří se tlačí na evropský trh a prostřednictvím WTO oprávněně kritizují stávající režim dotací evropského cukru, který EU cenově zvýhodňuje na světových trzích a zabraňuje vstupu konkurenčních producentů na trh evropský.

Podstatné však je, že cukr budeme dovážet i z některých států Unie (především Francie a Německa), které byly na základě asymetrických výpočtů kvót označeny za konkurenceschopné. Získaly proto vyšší a opět subvencovanou (!) výrobní i vývozní kvótu než noví členové (včetně ČR), kteří během přístupových rozhovorů museli přijmout nový způsob stanovo-

vání kvót, podle výsledků jednání EU s WTO. Taková reforma cukerního pořádku by se významně dotkla především českých zemědělců.

Cenové deformace

Společná zemědělská politika EU (SZP) a regulace trhu s cukrem zejména je neefektivní umělý mechanismus, který obrovskou cenovou deformací zatěžuje především spotřebitele a liberálové musí způsobovat mírně řečeno nevolnost. EU si ale vykládá její reformu po svém. Komise nechce přistoupit na úplnou liberalizaci trhu s touto komoditou, nechce úplně odstranit dosavadní objemné dotace v tomto sektoru. Chce jen přerozdělit produkci cukru v rámci EU tím, že celkový objem dotací poněkud zmenší a tento zmenšený objem prostředků bude koncentrovaně poskytovat výrobcům pouze v určitých státech.

EU tak navenek přizpůsobí (postupně a plánovaně samozřejmě) své ceny cukru světovému trhu, čímž vyjde vstříc požadavkům globální liberalizace, uvnitř však nastolí opatření v podstatě dirigistická. Popírá přitom i řadu předsevzetí, jimiž se s ohledem na reformu celé společné zemědělské politiky ohání. Jde hlavně o zásady podpory ekologického zemědělství.

Koncentrace výroby cukru a intenzivní pěstování cukrové řepy v několika tzv. konkurenceschopných regionech je v rozporu s posledními nálezy WTO o ekologické nevhodnosti intenzivního pěstování cukrovky. Jeho výsledkem je půdní eroze a znehodnocování zemědělských ploch v dlouhodobém horizontu. To však, zdá se, Komise coby svérázného podporovatele ekologizace a liberalizace hospodářství nepálí.

Pasivita české vlády

Ještě nepochopitelnější však je, proč pozici ČR její vláda v Radě nijak vehementně nehájí a nepokusí se podobu reformy spolu s dalšími „protestujícími“ výrazněji ovlivnit.

Interpelaci vůči komisařce Boelové musel počátkem prosince přednést až jeden z českých europoslanců za frakci EPP-ED. Ministři členských států v Radě však mají mnohem větší pravomoc zasahovat ve prospěch své země v otázce tržních řádů v zemědělství, než poslanci Evropského parlamentu, i kdyby se snažili sebevice.

Europoslanci Březinovi se navíc z Komise dostalo odpovědi, že navrhovaná reforma je férová, a to vůči všem členům EU. To je vědomá lež, s níž Komise operuje jen proto, že sází na komplikovanost a nepřehlednost norem sekundárního práva, které tvoří a v nichž se málokdo orientuje. Bude-li se evropská sázka na malou informovanost nových členů pojit s jejich neochotou (či neschopností) prosazovat své zájmy, bude

naše působení v EU přinášet prohry.

Vláda má další možnost pokusit se ovlivnit podobu pochybného, ale ve svém důsledku relativně důležitějšího návrhu na jednání Rady 21. prosince, je však otázka, zda svoji možnost k aktivnějšímu jednání již nepromarnila. Pokud se vláda domnívá, že EU je jakási mezinárodní organizace, v níž je ČR členem „do počtu“, dopouští se omylu. EU je hospodářský a politický prostor, v němž (a s nímž) ČR musí nyní žít a nikoli živořit.

Nebo je snad pravda, že v EU žádné zvláštní zájmy nemáme? To lze o malé zemi snad tvrdit v kontextu globální politiky, ne však ve zcela konkrétních otázkách, jejichž dopad na ekonomiku lze doslova spočítat.

NOVINKA

CEP nabízí knihu **Marka Loužka „Populační ekonomie“**, která se zabývá aktuálním problémem: proč se rodí u nás i na Západě málo dětí a zda může stát tento fakt změnit. Studie nastiňuje makroekonomické aspekty porodnosti, mikroekonomické základy reprodukčního rozhodování, historii populačních politik a teoreticky a empiricky testuje účinnost pronatalitních politik. Jejím závěrem je, že propopulační politika je neúčinná, nebo účinná pouze krátkodobě. Předmluvu ke knize napsal **Václav Klaus**. Rozsah 152 stran.

Cena na dobírku: 139 Kč.

**objednávky na www.cepin.cz
tel. 222 192 406, e-mail: cep@cepin.cz**

PŘEDPLATNÉ CEPU

Nejjednodušší způsob, jak za výhodnou cenu dostávat pravidelně Newsletter, sborníky CEPu a pozvánky na semináře

B L I Ž Š Í I N F O R M A C E N A :

www.cepin.cz • tel. 222 192 406

SILÁCKÁ SLOVA ARGUMENTY NENAHRADÍ

Michal Petřík

poradce prezidenta republiky

Rodney Atkinson přináší ve své knize „Fascist Europe Rising“ (Newcastle upon Tyne, Compuprint Publishing 2001) obdobné úvahy, jaké známe od Johna Laughlanda nebo Margaret Thatcherové. Nedosahuje však jejich obsahové hloubky ani celkového vyznění. Přínosná je nicméně jeho analýza dnešního německého eurorevanšismu. Autor poukazuje zejména na to, že dnešní korporativismus je založen na velmi podobných základech jako fašismus. Autor se však takřka výlučně baví o německém fašismu II. světové války. Úvaha o tom, kam (a zda) položit rovnítko či identitu musí být však velmi pečlivá a prosta jakýchkoliv tužeb po publicistické senzaci.

S tímto požadavkem se však jen stěží vyrovná komparace „Hitler's Europe – Today's Europe“. Jakkoliv je zde možno vyčíst mnoho zajímavých historických faktů i mnoho inspirujícího, toto srovnání není zrovna nejšťastnější. V této části lze dokonce spatřovat i jistou podobnost s nedávným Moorovým filmem, spěch v úsudku a spektakulární analogie za každou cenu. Jedinečnost německého fašismu z doby II. světové války autor, zdá se, nedostatečně odfiltroval.

Autor pro účely komparace nepoužívá jiné formy fašismu než německého z II. světové války (ani místně, ani časově), jakési „fašismy s lidskou tváří“. Ty by určitě bylo možno najít. Proč autor zůstal jen při komparacích s Hitlerovým (tedy tím nejtvrdějším) „hard-fašismem“? Proč nepoužil snad i vhodnější analogie s různými verzemi „soft-fašismu“ (ve srovnání s tím německým), např. v Itálii a Španělsku (máme-li zůstat v Evropě)? V této souvislosti mne napadají mnohé dnešní nepřiliš náročné a ne zrovna historicky či metodologicky poctivé analogie.

Pojďme však diskutovat o tom, zda lze skutečně ak-

ceptovat tezi vyjádřenou v nadpisu na straně 121: „*The fascist nature of the European Union.*“ Je to teprve konkrétní kontext, který dává slovům jejich skutečný význam. Nacházíme-li se totiž v situaci, kdy se určitý pojem vyskytuje ve vzájemně odlišných kontextech, soudím, že význam takového pojmu by měl pro efektivní (a nedorozumění prostou) komunikaci být určen tím kontextem, který je ze všech „nejsilnější“. Tedy palestinská intifáda by neměla být zaměňována s holocaustem, jakkoliv je výsledkem obojího smrt Židů.

Nezapomínejme také, že každou rovnici lze číst nejen zleva doprava, ale také obráceně. Tím vlastně, implicitně, je uskutečňována i jistá bagatelizace např. fašismu a holocaustu, je-li srovnáván např. s chaosem, potyčkami, atentáty a jednorázovými vojenskými akcemi běžnými v oblasti blízkého východu. Ač jistě velmi bolestivé a tragické, do stejné skupiny jako zločiny německého nacismu tyto jevy prostě nepatří. Tolik analogie.

Autor nicméně nadepisuje podkapitolu 4 na str. 123 „*Adolf Blair and the fascist nature of modern Britain.*“ A to je už skutečně „silná káva“. Proč má jinak bystrý analytik R. Atkinson zapotřebí utíkat k takovémuto pozérství? A tak nám autor na str. 127-130 předkládá srovnání výroků Tonyho Blaira a Adolfa Hitlera. Ačkoliv lze vidět jisté konkrétní paralely, patrně zde zapracovaly emoce, neboť jde o autorovu vlast a chladná hlava a obyčejná lidská soudnost ustoupily. S tímto přístupem, obávám se, lze však napáchat více škody než užítku.

Kapitola následující (s. 131: „*Der Drang nach Osten – German threats to Poland and Czechoslovakia*“) je, zdá se, v mnohém výstižnější a poučnější, a to právě v té míře, v jaké se liší například pan Bernd Posselt od pana Tonyho Blaira. Stručně řeče-

no, autor poukazuje na to, že „evropské“ je v některých německých, zejména vysídlenec-kých kruzích prezentováno jako zvláštní případ „německého“, nikdy naopak. Tito vysídleneci se tak chtějí stát spojnicí či mostem mezi Německem a jeho východními sousedy, pokud možno s monopolním postavením. Rovněž zájem o spolupráci mezi regionálními a municipálními institucemi vidí autor jako smazávání hranic mezi dnešním Německem a bývalým německým územím. Autor kritizuje přístup Helmuta Kohla, který klade rovnítko mezi zlem spáchaným v době II. světové války a procesem, který následoval po květnu 1945.

V části „*Vaclav Havel – a Czech puppet of German Europe*“ jsou kromě zajímavých postřehů opět cítit poněkud silná slova. Pro ty, kteří o Václavu Havlovi přece jen vědí poněkud více než autor knihy, nebudou tyto úvahy nijak zvláště zajímavé.

Na několika místech knihy se také objevuje srovnání a přímá paralela mezi rozpadem Jugoslávie a rozdělením Československa. Mám pocit, že si fatální odlišnost těchto dvou procesů autor nedostatečně povšiml. Srovnávat, jak autor nabízí, roli Německa

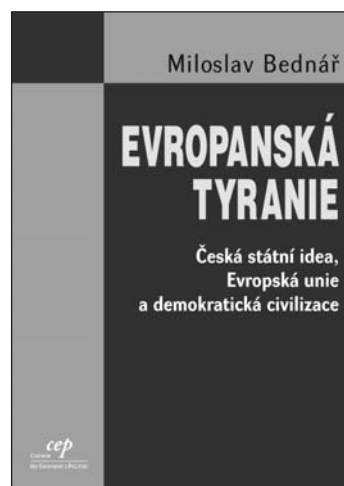
při „odtržení Slovenska“ v roce 1992 s rolí Německa v období 1938-39 mi skutečně nepřipadá historicky korektní.

Apendix II obsahuje černou listinu britských eurofederalistů. Jde o jmenný seznam několika desítek lidí i institucí. Zde, obávám se, autor opět přestřelil. Komu pomohou takového „hony na čarodějnice“? Jednak nežijeme (doufám!) v hysterické atmosféře vrcholící studené války, která by je mohla (alespoň částečně) ospravedlnit, a pak je jistě škoda, že tak zajímavá kniha obsahuje takovýto dosti nesystémový prvek, poněkud z nižších pater politické kultury.

*

Knihy je dobrým příspěvkem do dnešní diskuse o budoucím směřování EU a kořenech či pramenech dnešního evropeismu. Je to však právě tato dnešní diskuse, ve které jsou alespoň v kontinentální Evropě systematicky vytlačováni z politického „mainstreamu“ ti, kteří formulují své výhrady vůči Evropské unii způsobilým, který použil autor této knihy. Přemýšlejme proto i nad tím, nakolik jsou i sami takoví autoři vinní touto svou situací, nakolik byli vždy skutečně britkými, leč poctivými, nepřehánějícími a faktů se přísně držícími analytiky. ■

NABÍZÍME

CEP nabízí knihu filozofa **Miloslava Bednáře** „Evropanská tyranie“. Kniha, k níž napsal předmluvu **Jan Zahradil**, nese podtitul „Česká státní idea, Evropská unie a demokratická civilizace“. Je souborem autorových publikovaných i nepublikovaných statí, jež napsal od roku 1995 až do současnosti. Člení se do tří bloků: I. Česká státní idea, II. Filozofické základy Evropy, III. Politické komentáře. Publikace by neměla chybět v knihovně žádného odpůrce ani obhájce EU.

Cena na dobírku: 139 Kč, 230 stran.

objednávky na www.cep.cz